

A2.3

BUNE-PRACTICI

CARIERA DE PROFESOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR/ PROFESOR UNIVERSITAR

LEGISLAȚIE

- Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023.
- Legea învățământului superior nr. 199/2023.
- Ordinul nr. 3019/2025 pentru aprobarea standardelor minime naționale necesare și obligatorii pentru conferirea titlului de conferențiar și a celui de profesor din învățământul superior, precum și a atestatului de abilitare.
- Metodologia-cadru de concurs pentru ocuparea posturilor didactice și de cercetare vacante din învățământul superior, din 29.12.2023 din Hotărâre Guvernului nr. 1339/2023.

Într-o societate aflată în continuă schimbare, învățarea permanentă nu mai e un lux, ci o condiție necesară pentru adaptarea la cerințele profesionale, sociale, economice și informaționale ale ariei de activitate în care evoluează specialiștii din fiecare domeniu. În ultimii ani, educația pe tot parcursul vieții (life long learning) a devenit o prioritate a sistemelor de învățământ la nivel global. Chiar dacă rolul educației de bază, formale,

rămâne esențial, învățarea permanentă, împreună cu educația nonformală, vin să personalizeze și să dezvolte aptitudini cât mai aproape de cerințele pieței și societății, pe de o parte, și priceperea și sufletul celui care învață, pe de altă parte.

Politica în domeniul învățământului și formării profesionale a cadrelor didactice are drept scopuri principale asigurarea unui nivel înalt de educație și formare pentru toți cetățenii, promovarea creșterii spirituale a națiunii și dezvoltarea capacității populației de a face alegeri independente.

Școala are un rol important ca fundație pentru viitor și ca factor principal responsabil cu dezvoltarea competențelor profesionale. În consecință, perfecționarea continuă a cadrelor didactice devine o investiție superioară în creșterea calității muncii și a vieții.

Strategia de dezvoltare a sistemului de formare inițială și continuă a personalului didactic cuprinde întreaga arie de acțiune pentru dezvoltarea capitalului uman, cu impact atât didactic, cât și instituțional, având ca prioritate cadrele didactice și managerii din învățământul preuniversitar și urmărește, printre altele, dezvoltarea unei „piețe educaționale a programelor de formare continuă” prin intermediul căreia cadrele didactice să beneficieze de o gamă variată de programe de formare. Aceste programe trebuie orientate spre noi roluri și competențe pe care trebuie să le dețină cadrele didactice și care derivă din extinderea rolului școlii în comunitate, precum și din elaborarea noilor standarde pentru profesia didactică.

Dezvoltarea competențelor și abilităților personalului didactic implicat în asigurarea calității în învățământ presupune formarea noilor competențe, dar și adaptarea cunoștințelor asimilate la cerințele noilor sisteme conceptuale de educație pentru asigurarea unei pregătiri psihologice și pedagogice, didactice și practice de înaltă calitate, în acord cu direcțiile actuale și de perspectivă în domeniul educațional, al teoriei și practicii curriculumului, al psihologiei învățării, al tehnologiei informației și comunicării, al

proiectării și evaluării în condiții de calitate și eficiență a procesului de învățământ, se urmărește realizarea unui învățământ formativ, modern, centrat pe elevi și orientat pragmatic spre nevoile reale ale școlii românești, în contextul integrării europene;

Întreaga activitate de perfecționare a cadrelor didactice constă în implementarea măsurilor de creștere a nivelului calitativ de furnizare a serviciilor educaționale, propunând ca finalitate crearea premiselor ideale pentru îndeplinirea cu succes a actului didactic.

Dezvoltarea personală și socio-profesională a cadrului didactic presupune actualizarea competențelor de bază (pedagogice, de specialitate), însușirea de noi competențe, aplicarea competențelor de bază la nivelul didacticii specialităților, inițierea în utilizarea unor noi strategii, metode, mijloace de predare-învățare-evaluare. Se urmărește favorizarea interdisciplinarității pe fondul valorificării conceptelor de bază, stimularea cercetării pedagogice și inovației la nivel individual și în grup sau echipă, aplicarea paradigmelor educaționale la nivelul școlii și al clasei, conform curriculumului și noilor abordări în managementul educației, precum și dezvoltarea comportamentelor psihosociale necesare managementului resurselor umane. Din punct de vedere al cunoașterii mediului pedagogic și social obiectivele specific ale acțiunilor vizează favorizarea relațiilor școlii cu diferiți agenți sociali: economici, comunitari, culturali, politici, raportarea sistemului de învățământ la problematica socio-economică, adaptarea la schimbările socio-culturale specifice societății informatizate și studierea factorilor psihosociali care influențează comportamentele elevilor.

Formarea continuă a cadrelor didactice are un real impact asupra sistemului educațional și favorizează relaționarea acestuia cu factorii sociali, economici și comunicationali, creșterea expertizei pregătirii profesionale, instalarea profesionalismului în domeniu. Formarea și perfecționarea cadrelor didactice contribuie la realizarea

schimbărilor din sistemul educațional și valorificarea analitico-sintetică a noilor conținuturi educaționale, facilitând implementarea noilor strategii și tehnologii.

Toate aceste demersuri converg în promovarea culturii educaționale, penetrarea sistemului educațional în baza descentralizării și a transferului de responsabilități și asigurarea ambianței adecvate prin diversificarea metodelor de instruire, flexibilizarea programelor de formare etc.

De asemenea, se facilitează accesul la reprofilare, omogenizarea metodologică, monitorizarea implicativă, participarea la colaborare și parteneriatul interinstituțional sau cu actori relevanți din mediul social și comunitar.

Profesorii din ziua de astăzi se confruntă cu un orizont al așteptărilor în continuă schimbare. Pentru a menține un standard ridicat al actului didactic, ei au nevoie de un set de competențe, precum și de abilitatea de a se adapta la diverse medii de învățare. Conform unui raport Eurydice „Profesia de cadru didactic în Europa” un procent ridicat de profesori se simt mai bine pregătiți să-și înceapă activitatea didactică atunci când au urmat un program de formare inițială decât atunci când nu l-au frecventat. (În 15 țări europene, nivelul minim al programelor de formare inițială este cel de licență, pe când în 17 țări, este cel de master.)

Cu toate acestea, există o mare discrepanță între cursurile de reciclare pe care le urmează adesea profesorii de la catedră și competențele de care aceștia spun că au nevoie: competențe de lucru cu elevi cu nevoie speciale, competențe TIC pentru predare, noile tehnologii la locul de muncă, strategii de învățare individualizată și formarea de competențe interdisciplinare la elevi.

Pentru a putea reacționa la ritmul schimbător al cerințelor, profesorii au nevoie de un sprijin adecvat și de posibilitatea de a urma activități de formare continuă, în cadrul cărora să-și formeze competențe de învățare pe tot parcursul vieții și să colaboreze cu colegii.

Pe lângă activitățile de formare oficiale și tradiționale, cum ar fi, de exemplu, cursurile, își fac apariția și alte forme de activități de formare continuă, mai puțin formale, însă axate mai mult pe colaborare și implicare în comunitate.

Educația formală în unitățile de învățământ preuniversitare presupune activități regulate de instruire care sunt susținute de cadre didactice acreditate, după o anumită programă avizată și evaluând elevii după o anumită metodologie. Ea are loc în baza Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023

Materia „Educație juridică” s-a predat în anul școlar 2024-2025 într-un număr destul de mare în unități școlare.

Un absolvent de drept care dorește să devină profesor de gimnaziu sau de liceu trebuie să parcurgă următoarele etape:

- 1) Se înscrie la modulul psihopedagogic – acestea sunt cursuri organizate de către fiecare centru universitar, pe care le parcurge timp de doi ani. Nivelul 1 se face în primul an și dă posibilitatea absolventului să predea în gimnaziu. Nivelul 2 se parcurge în al doilea an de studiu și dă posibilitatea absolventului să predea la liceu. Este de menționat ca modul psihopedagogic poate fi parcurs și de studenții la drept în timpul facultății, însă doar nivelul 1; nivelul 2 se poate parcurge la nivel postuniversitar juridic;
- 2) După absolvirea modulului, cei care doresc să predea ca profesor calificat în unitățile preuniversitare trebuie să se înscrie la concursul național de titularizare, unde să obțină nota peste 7. Urmează etapa de repartizare în ședință publică organizată de Inspectoratul Județean, în ordinea notelor obținute la concursul scris. Ea are loc în luna februarie, pentru anul școlar următor.

3) Postul ales are valabilitate temporară. Dacă este un post valabil 1 an, profesorul trebuie ca în anul următor să opteze pentru a se prezenta din nou la titularizare. Dacă postul este valabil 4 ani școala trebuie să își ia angajamentul că poate asigura profesorului o normă întreaga de 18 ore pe parcursul acelor ani. În acest caz, profesorul trebuie să se prezinte la examenul de definitivat și să obțină nota peste 8.

4) Pentru ca postul să fie asigurat pe durată nedeterminată și numai dacă școala poate asigura norma întreagă de 18 ore, profesorul trebuie să se prezinte din nou la titularizare, în anul imediat următor obținerii definitivatului și să obțină nota peste 7.

Este de reținut că nu există materia „Educație juridică” în trunchiul comun de discipline, deci absolventul de drept nu poate să ocupe o catedră de educație juridică imediat ce este angajat de școală.

Absolvenții de drept pot preda în *gimnaziu* doar trei discipline la prima specializare: la clasa a 5 a – „Gândire critică și drepturile copilului”; la clasa a 6-a – „Educație interculturală”; la clasa a 7-a – „Educație pentru cetățenie democratică”. Mai este la clasa a 8-a materia „Educație economico-financiară”, dar ca a doua specializare, prioritate având absolvenții cu studii economice. Deocamdată, *Centralizatorul* anual care descrie ce discipline pot fi predate în funcție de specializarea absolvită nu specifică ce materie poate fi predată la *liceu* de absolvenții de studii juridice.

Indiferent că e vorba de gimnaziu sau de liceu, absolventul de drept trebuie să se încadreze mai întâi ca profesor, în baza unui contract de muncă, după ce a trecut de examenul de titularizare. După ce începe să predea o materie, va putea oferta cel târziu în luna februarie, dar pentru anul următor școlar, o materie opțională, cum ar fi „Educația juridică” .

Disciplina „Educație juridică” se poate preda în mod formal ca materie opțională în cadrul CDȘ – curriculum la decizia școlii. Poate fi vorba de o disciplină de sine stătătoare cu titlul „Educație juridică” sau „Elemente de drept”, ori un modul împreună cu o altă materie în cadrul unei discipline mixte, cum ar fi „Educație juridico-economică”, „Educație financiară și juridică” etc.

Există materiile sunt obligatorii (cele din trunchiul comun) și opționale (cele la decizia școlii). Disciplinele opționale sunt din cele oferite la nivel național/regional/local sau din cele oferite doar la nivelul școlii respective. Întrucât educația juridică nu este încă printre opțiunile aprobate de Ministerul Educației și Cercetării, rezultă că poate fi o disciplină opțională oferită la nivelul școlii

Programa școlară se aprobă de Consiliul de administrație al școlii, după consultarea Consiliului profesoral, Consiliului consultativ al elevilor și structurii asociative a părinților.

Cunoștințele legale/juridice vizează copiii care sunt în jurul vârstei de 14 ani, căci de această vârstă legea leagă începutul responsabilității penale și contravenționale. Ca urmare, materia se poate studia în gimnaziu (cel mai târziu la clasa a VII-a), dar neapărat la nivelul liceului.

Există profesori care au urmat cursuri de drept, ori chiar au absolvit studii de drept, cu sau fără licență – ei sunt, probabil, cei mai indicați. Cei care nu au astfel de studii, dar predau totuși o materie socio-umană (istorie, filosofie, comunicare, civică, etc.), sunt potriviți, de asemenea, să predea și educația juridică.

În anul școlar 2021-2022 au avut acest opțional 125 de școli din 33 de județe și mun. București, 77 de localități; au fost implicați în actul de predare un număr de 142 de profesori și 6998 elevi din 245 de clase. În anul precedent, numărul lor a fost de 93

de unități școlare din 27 de județe și mun. București, pentru 4162 de elevi, cu implicarea a 111 profesori.

Disciplina „Educație juridică” se poate preda în mod formal ca materie opțională în cadrul CDȘ – *curriculum la decizia școlii*. Poate fi vorba de o disciplină de sine stătătoare cu titlul „Educație juridică” sau „Elemente de drept”, ori un modul împreună cu o altă materie în cadrul unei discipline mixte, cum ar fi „Educație juridico-economică”, „Educație financiară și juridică” etc.

Ca urmare, materia se poate studia cel mai târziu începând cu clasa a VII-a, dar neapărat la nivelul liceului.

În ceea ce privește cariera în învățământul superior, arăt că ocuparea unui post didactic sau de cercetare vacant în instituțiile de învățământ superior, denumite în continuare IIS, se realizează prin concurs public. Angajarea pe perioadă nedeterminată, pe orice funcție didactică sau de cercetare, este posibilă numai pentru candidatul care a obținut cel mai mare punctaj în urma concursului public organizat de instituția de învățământ superior.

În instituțiile de învățământ superior, funcțiile didactice sunt:

- a) asistent universitar;
- b) lector universitar/șef de lucrări universitar;
- c) conferențiar universitar;
- d) profesor universitar.

Instituțiile de învățământ superior publică toate posturile scoase la concurs, însoțite de programa aferentă concursului, cu cel puțin două luni înainte de concurs.

Publicarea posturilor scoase la concurs se face cel puțin pe site-ul web propriu și pe un site web specializat, administrat de Ministerul Educației.

Se interzice ocuparea concomitentă de către soți, afini și rude până la gradul al III-lea inclusiv a funcțiilor prin care fiecare se află față de celălalt într-o poziție directă de conducere, control, autoritate sau evaluare instituțională, la orice nivel, în aceeași instituție de învățământ superior.

Ocuparea posturilor didactice, evaluarea, motivarea, formarea continuă și concedierea personalului didactic și de cercetare sunt de competența instituțiilor de învățământ superior, în baza legislației în vigoare, a prezentei metodologii-cadru și a cartei universitare.

Nu pot ocupa o funcție didactică în învățământul superior persoanele condamnate penal definitiv pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni pentru care nu a intervenit reabilitarea.

În vederea ocupării unui post sau în termen de 2 ani de la ocuparea acestuia, personalul didactic din învățământul superior parcurge un program universitar de formare psihopedagogică pentru învățământul superior, de 30 de credite de studii transferabile ECTS/SECT.

Pentru ocuparea funcției didactice de asistent universitar este necesar ca persoana să dețină o diplomă de doctor sau să fie înmatriculată la un program de studii doctorale, fără depășirea perioadei maxime de studii, care include prelungirile admisibile conform legii. De asemenea, este necesară și îndeplinirea standardelor de ocupare a posturilor didactice, specifice funcției, aprobate de senatul universitar, fără impunerea unor condiții de vechime, conform legii.

Condițiile minime pentru ocuparea funcției didactice de **lector universitar**/șef de lucrări universitar sunt următoarele:

- a) deținerea diplomei de doctor;
- b) îndeplinirea standardelor de ocupare a posturilor didactice, specifice funcției, aprobate de senatul universitar, fără impunerea unor condiții de vechime, conform legii.

Condițiile pentru ocuparea funcției didactice de **conferențiar universitar** sunt următoarele:

- a) deținerea diplomei de doctor;
- b) îndeplinirea standardelor minime naționale pentru ocuparea funcției de conferențiar universitar, standarde aprobate potrivit art. 156 alin. (1) lit. a) din Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare;
- c) Îndeplinirea standardelor de ocupare a posturilor didactice, specifice funcției, aprobate de senatul universitar, fără impunerea unor condiții de vechime, conform legii.

Condițiile pentru ocuparea funcției didactice de **profesor universitar** sunt următoarele:

- a) deținerea diplomei de doctor;
- b) deținerea atestatului de abilitare
- c) îndeplinirea standardelor minime pentru ocuparea funcției de profesor universitar, standarde aprobate conform art. 156 din Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare;

- d) îndeplinirea standardelor de ocupare a posturilor didactice, specifice funcției, aprobate de senatul universitar, fără impunerea unor condiții de vechime, conform legii.

Încadrarea într-o funcție didactică de predare este condiționată de prezentarea unui certificat medical eliberat pe un formular specific, adoptat prin ordin comun al ministrului educației și al ministrului sănătății. Avizele necesare pentru exercitarea profesiei sunt stabilite prin ordinul comun al ministrului educației și al ministrului sănătății, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.